

Posudek oponenta na diplomovou práci Bc. Karoliny Krejčířkové

Římský šperk a jeho zobrazení na památkách zaalpských provincií (Roman Jewellery and its Depictions on the Monuments of Transalpine Provinces. Praha 2014

90 stran textu (8 nečíslovaných stran doplňujících obrazovou přílohu), 56 vyobrazení (fotografie, kresby)

Římský šperk z území provincií Panonie, Norika a Germánie a Galie patří k tématům, která se zájmu badatelů těší již dlouhou dobu. To je dáno též skutečností, že šperk byl poměrně často vnímán jako osobní součást oděvu a vlastnictví zobrazován malbách a především na pohřebních monumentech. Autorka si za jeden z hlavních cílů vytýčila zobrazení provinciálního šperku, zpracování konkrétních nálezů a rekonstrukci provinciálního oděvu. V takovéto šíři nemá předložená práce mnoho paralel, ale řada dílčích studií a monografií se stala východiskem i rámcem diplomové práce. Zde autorka vycházela především z řad CSIR, internetové databáze Ubi erat lupa. Tuto skutečnost hodnotí úvodní kapitola (historie bádání), dále je rozvádí část následující, která stanovuje rámce práce: typologii šperků, jejich zobrazení na ikonografických pramenech a srovnání s archeologickým materiálem. Autorka se věnuje jejich charakteristice a okolnostem jejich zobrazení. Krátce se zabývá také mužským šperkem, který je v souladu s římskou tradicí zpravidla prostší, vyjma nejvýše postavených osob. Dále zmiňuje také vojenský šperk jako dekoraci zbroje a vyznamenání. Nejsou zmíněny faléry, které kromě torqu a armillae patří k běžným vyznamenáním a dekorativním prvkům.

V druhé kapitole již K. Krejčířková přistupuje k oděvu provinciálů, který hodnotí především na základě analýzy zobrazení v jednotlivých provinciích: Germánii, Noriku a Panonii. V těchto kapitolách uvádí charakteristické příklady a definuje rozdíly. Součástí je též určení částí oděvu (včetně pokrývky hlavy a účesu) a obvykle zobrazovaných šperků a spon. Užívání oděvu římského typu se zpravidla uvažuje o zdůraznění postavení nositele a spolu s dalšími prvky (např. voskové destičky, svitky) jeho účast na římské správě provincie či regionu. Většinou jsou takto zachyceni muži, ženy naopak dodržují tradičnější kroj.

Hlavní částí práce jsou kapitoly č. 3 – 7, kde jsou na 57 stranách velmi podrobně analyzovány jednotlivé skupiny šperků a provinciálních spon. Autorka je rozděluje do následujících skupin: náhrdelníky, řetízky, nákrčníky. Společně s nimi či samostatně mohly být užívány také závěsky, ty tvoří další kapitolu a autorka je též rozděluje do několika variant (lunuly, medailony, disky, bully, Héraklův kyj, závěsky s vloženými prvky a ve tvaru nádoby). Další skupinu tvoří náušnice, hodnocené podle tvaru zpracování obroučky a způsobu spínání, dále je hodnocena též jejich dekorace. Samostatnou a početnou skupinu tvoří prsteny, které jsou především mezi nálezy hojně zastoupeny. V šesté kapitole se autorka věnuje náramkům. Výše uvedené části práce představují velmi solidní přehled o šperkařství zaalpských provincií a prokazují dobrou znalost problematiky.

Sedmá kapitola (s. 62 – 81) je věnována sponám, především variantám zobrazeným na náhrobcích a jiných památkách. Spony rozděluje podle standardního pojetí na lučkovité a destičkovité, spony zvířecí, tutulovité, spony prolamované (spíše než spony ve tvaru hákového kříže, s. 77, bych volil označení se solární symbolikou). Jednotlivé skupiny spon jsou hodnoceny chronologicky od bodlákovitých, se dvěma uzlíky na lučku, křídélkovitých po spony raménkovité (cibulovité). Obdélné spony patří svojí konstrukcí nejspíš mezi destičkovité, konkrétní nálezy však chybí (s. 82). V případě analýzy spon lze akceptovat, že se autorka věnuje především typům zobrazovaným na reliéfech, přesto by bylo vhodné alespoň stručně zhodnotit také skupinu spon, známých z nálezů a důvody, které k této skutečnosti vedly. Produkce spon již od augustovského období byla poměrně pestrá a důvody k selekci v zobrazeních mohly mít své důvody. I v této části autorka kombinovala a hodnotila zobrazení s příklady konkrétních nálezů a výsledné hodnocení je odpovídající.

Celkový závěr je však velmi stručný, autorka se omezila jen na shrnutí struktury práce, hlavních okruhů, kterými se zabývala. Bylo vhodné nejen jej strukturovat, ale podrobněji rozvinout výsledky, ke kterým dospěla. Alespoň v širším pohledu mohla zhodnotit míru tradice šperku původního obyvatelstva, posouzení středomořských vlivů na produkci, nošení, případně symbolický význam šperku také ve funerálním kontextu. Důvodem pro toto pojetí byl zřejmě nedostatek času při dokončování práce, spíše než neschopnost jejich formulování, které autorka v předchozích kapitolách prokázala.

Práce s literaturou a citační aparát je odpovídající, nemám k němu zásadní připomínky. Seznam literatury je obsáhlý (6 stran) a je zřejmé, že autorka pracovala s většinou titulů, důležitých pro zpracování zvoleného tématu. Velmi kvalitní je také obrazová příloha, která je nedílnou součástí textu. Pokud se popisků v obrazové příloze týká, mám spíš formální připomínku: vhodnější je zařadit text přímo pod vyobrazení, nicméně v případě předložené práce by byl text již nadměrně dlouhý.

Práce má logickou a přehlednou strukturu, zvolené pracovní postupy jsou adekvátní, autorka dostatečně prokázala schopnost utřídění a zpracování poměrně početných a různorodých pramenů. Práce dle mého názoru splnila nároky kladené na práce diplomové, doporučuji ji k obhajobě a dalšímu řízení k udělení titulu „magistra“. Navržené hodnocení: výborně.

V Praze, 14. září 2014

Doc. PhDr. Jiří Musil, Ph.D.

Ústav pro klasickou archeologii FF UK v Praze